



XXXIX. évfolyam. Budapest, 1940. januárus hó. 1. szám.

# KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. budapesti kir. közjegyző. KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

## Az Országos Földbirtokrendező Biróság hatásköre kiterjed-e örökösödési ügyekre ?

Irta: vitéz *Barcza Ferenc* dr. fehérgyarmati kir. közjegyző.

Az Országos Földbirtokrendező Biróság (OFB.) 20014/1929. számú, — egyes bíró által hozott, — ítéletében többek között a következőket olvashatjuk:

„tudomásul veszi, hogy Szoboszlai Dezső elhunyt s a neki juttatott 1. h. 600. négyszögöl terület gyermekét kk. Szoboszlai Erzsébetet,

néhai id. Porkoláb Pálnak juttatott 1074/13., 1074/20., kiosztású hrszámú összesen 4 1/2 hold területet örökösét kk. Porkoláb Rózát és kk. Porkoláb Erzsébetet egymás között egyenlő arányban,

néhai Sándor Mihálynak jutott 3. hold pedig apját Sándor Lászlót illeti,

az elhalálozások folytán megüresedett ezen területek juttatása iránt előterjesztett egyéb kérelmeket elutasítja.

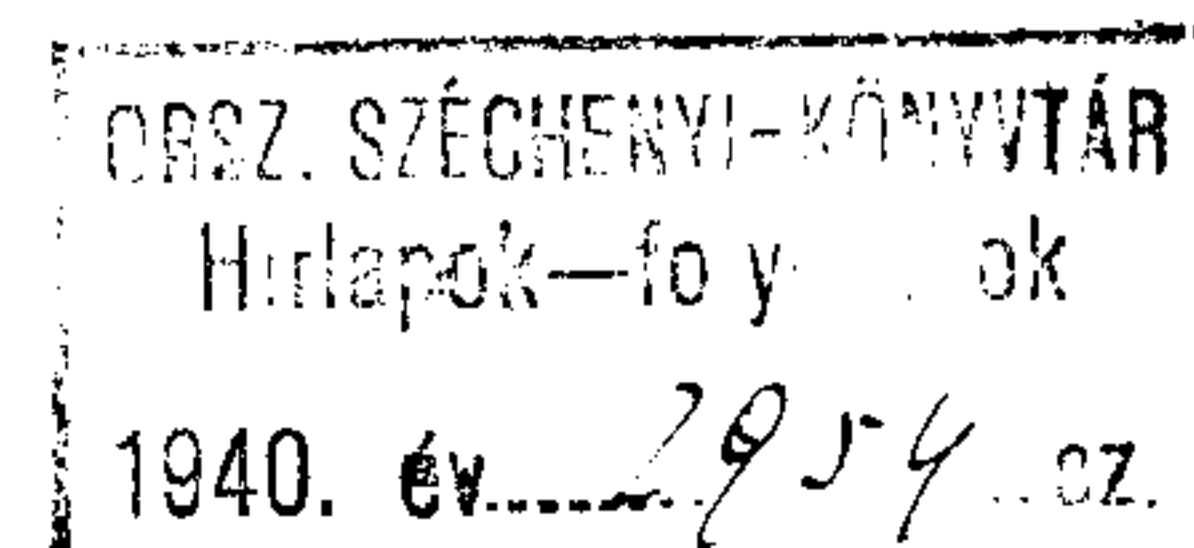
Az ingatlanok továbbra is az 1920., évi XXXVI. t.-c. 76. §. 2. bekezdésében foglalt jogszabályok oltalma alatt állanak“.

Indokok:

A helyszínen 1929. nov. 25-én megtartott tárgyalás adatai alapján a juttatottak érdemessége, illetve örökösi minősége megállapítást nyervén, a rendelkező rész értelmében kellett határozni“. —

Nekem közjegyzőnek különösen hangzik a fenti OFB. ítélet.

Kétséget kizáróan mondja ki az ítélet, hogy elhunyt után maradt, neki juttatott ingatlan öröklés jogcímén kit illet, amit az újbóli juttatás hangoztatásával sem lehet az OFB. eljárás alá vonhatás indokolásának





tekinteni, mert már jogerősen juttatott s birtokába is vett ingatlanról s oly juttatott ingatlanról van szó, mely ingatlan felett szerintem újbóli OFB. eljárás lefolytatásának jogállapota be nem állott, annak dacára, hogy az ítélet az 1920. évi XXXVI. t.-c. 76. §-ának második bekezdésében foglalt oltalom alá tartozónak állapítja meg a kérdéses ingatlanokat. Sőt ez a hivatkozott törvényhely az OFB. eljárását a fenti esetekben kizárja, mondván a 76. szakasz; hogy a családi birtokká nem nyilvánított juttatott ingatlanok a tulajdonjognak a szerző fél javára történt bekebelezésétől számított tíz éven belül csak az OFB., hozzájárulásával idegeníthetők el. Az elidegenítéshez nem szükséges a hozzájárulás kisajátítás esetében, továbbá akkor sem, ha a tulajdonos az ingatlant ivadékkára ruházta. —

Sehol sem beszél a 76. §. arról, hogy az elhunytnak juttatott ingatlant az OFB. adja át az örökösöknek.

Az OFB. 5294/1923., számú ítéletében ki is mondja:

„Elhalálozás esetén a kapott házhelyre az öröklés általános szabályai nyerne alkalmazást, kivéve ha az elhalálozás birtokbaadás előtt történt, amely esetben a felszabadult házhelyet rendelkezésre állónak kell tekinteni s a körülményhez képest vagy az érdemes örökösnek, vagy örökösöknek, vagy más érdemesnek talált kérelmezőnek juttatás végett az OFB.-hoz javaslatot tenni“.

Azt a megállapítást, hogy elhalálozás esetén a kapott ingatlanra az öröklés általános szabályai nyerne alkalmazást, az örökösödési eljárásra is érteni kell. Az Öe., — az 1894. évi XVI. t.-c. — tartalmazza ezeket a szabályokat, mely 7-ik szakaszában kimondja, hogy az örökösödési ügyek a kir. járásbírók hatáskörébe tartoznak. Ezt szerintem az OFB. az 1923. évi ítéletében el is ismerte, mely elismerésnek a fent közölt s 1929. évben hozott ítélet ellentmond, noha az 1894. évi XVI. t.-c. hatáskör megállapító rendelkezését sem az 1920. évi XXXVI. t.-c. sem az 1924. évi VII. t.-c., sem az 1928. évi XLI. t.-c. nem módosította. De nem olvashatunk, ezeket a törvényeket követő I. M. rendeletekben sem ily hatáskör módosító rendelkezéseket.

De különös a közölt OFB. ítélet azért is, mert halálozások folytán való megüresedésről beszél. Ez a megállapítás ellentétben áll az ipso jure öröklés, az örökös személyiségét örököse által való folytatódás elvével, de ellentétben áll a hivatkozott 76. §-ban olvastakkal és egyéb az OFB. eljárást szabályozó törvényes rendelkezésekkel is.

Vizsgáljuk meg közelebbről az OFB. hatás, munka és elintézési körét szabályozó rendelkezéseket.

Az 1920. évi XXXVI. t.-c. 76. §-át ismerjük, taglaltuk. De azt, hogy az OFB.-t örökösödési ügyeknek akár ítéleti, akár végzésileg történő elintézésére jogosult volna, nem támogatják a törvénynek a járadéktételre és a családi birtokra vonatkozó rendelkezései sem. Például a 66. §. sem tartalmaz oly jogszabályt, mintha a járadéktelek öröklés útján való háruítása felől való intézkedés az OFB. hatáskörébe tartoznék. A családi birtokra vonatkozó rendelkezéseknél pedig a 73. §-ban világosan kimondja a törvény, hogy a családi birtok öröklésére a törvényes öröklés szabályai az irányadók. A 74. és 75. §§-okból pedig világosan következtethető, hogy az örökösödési eljárás lefolytatásának van helye, kimondván, hogy



a hagyatéki osztály létesítésénél, a hagyatéki eljárás folyama alatt mind ezeket (az OFB.) szabályokat, figyelembe kell venni s a hagyatéki osztályos egyezséget az összes érdekelteknek, mindezekre a szabályokra figyelemmel kell megkötni.

Az 1924. évi VII. t.-c.-ben sem olvashatunk oly rendelkezést, melyből a hivatkozott ítélet helyességére lehetne következtetni. A 19. szakasz második bekezdésében is csak az OFB. jogkörét azoknak az ingatlanoknak elvételére, visszavételére szabályozza, mely ingatlanok után a járadékot, vagy haszonbért nem fizetik stb., de nincs e helyen felsorolva az örökösödés alá kerülő ingatlanoknak az örökösök javára leendő bírói átadására vonatkozó s az örökösödési eljárás szabályaival ellenkező, annak alkalmazását kizáró rendelkezés.

Az 1928. évi XLI. t.-c. 5. §-ában sem olvashatunk oly jogszabályokat, melyek szerint az OFB. által juttatott s a jogelőd által birtokolt, ingatlanokat az örökösök az OFB. eljárás keretében kaphatják meg.

A m. kir. Igazságügyminiszternek a vagyonváltságföldekből juttatott ingatlanok tulajdonjogának telekkönyvi bekebelezése stb. tárgyában kiadott 34.000/1937. számú rendelete a 2-ik szakaszában olvashatjuk: a telekkönyvi hatóság széljegyzés elrendelése előtt megállapítja,..... a megkezesés, hagyatékátadó végzés stb. iktató számát, stb.

A 75.200/1928. I. M. rendelet 49. és 50. szakaszaiban sem olvashatunk a közölt ítélet helyességének alátámasztására semmit. A 49. szakasz megállapítja, hogy az egyes bíró elintézési körébe mely ügyek tartoznak, az 50. szakasz pedig a tanácsadók elé tartozó ügyeket sorolja fel. Az 54. szakasz kimondja, hogy az egyes bíró az ügy érdemében szóbeli tárgyaláson határoz és pedig a FBt. 5. szakaszában említett ügyekben, továbbá az értékmegállapítási ügyekben, megváltási ügyekben, a visszajuttatás és vagyoni előny megosztás iránti előterjesztett kérelmek tárgyában hozandó javaslat megtehetése végett.

A tárgyalás nélkül elintézhető ügyek között sem olvashatunk az örökösödéssel tulajdonba kerülő OFB. földek mikénti OFB. juttatásáról.

Nem fejlődhetett ki a vitatott OFB. gyakorlat a 75.200/1928. I. M. rendelet 58. szakaszából sem, mely a következőket mondja:

Az OFB. bírójá, mint egyes bíró a helyszíni eljárás során földrészletről, földrészletre járva, a községi előljárásság és a helyszíni rendelt érdekeltek meghallgatásával teljesített nyomozás eredményéhez képest, az időközben megüresedett földrészletre, valamint az OFB. által juttatottól különböző személy tényleges birtokában talált földrészletre nézve a kimozdítás, a juttatás esetleg a rendelkezésre bocsájtott elidegenítő szerződéshez hozzájárulása kérdésében határoz és az általa földhözjuttatott nevét s foglalkozását, vagy állását a változási kimutatásba bevezeti, stb.

Ennek a szakasznak a 8-ik bekezdésében, valamint a 9-ik bekezdésében foglaltak szerint sem fejlődhetett ki az ítéletben foglalt gyakorlat, mert a változási kimutatásban a megfelelő rovatban változást mutat ki az egyes bíró és pedig abban az esetben, ha a juttatott elhalálozása folytán kell a változást kitüntetni.

Ha nincs ok a föld újbóli juttatására, elhagyás, járadék, részletek nem fizetése stb. miatt, az egyes bíró a megfelelő rovatba történt bevezéskor a juttatott elhalálozását állapítja meg s tünteti ki. Ha az 1894. évi



XVI. t.-e.-ben szabályozott hagyatéki eljárás lefolytatva nem lenne, úgy az egyesbíró vagy az illetékes kir. járásbíró, vagy kir. közjegyzőt kell, hogy megkeresse, tudakozódván a hagyatéki ügy mikénti állásáról, vagy ha hagyaték bíróilag átadatott, úgy a jogerős hagyatékátadó végzés alapján a változási kimutatásba az örökösöket kiténteti.

A hivatkozott ítéletnél mennyire egyes esetekkel állunk csak szemben, bizonyítja az, hogy én is sok esetben folytattam le hagyatéki eljárást OFB. földekre, már pedig ha egy másik hatóság hatáskörébe eső hagyatéki eljárásról volnának törvényes intézkedések, vagy egyes jogitermészetű ingatlanok a hagyatéki eljárásból ki lennének vonva, azt a hivatkozott törvények világosan tartalmazzák s ezeket a rendelkezéseket nekünk közjegyzőknek ismernünk kellene. A kérdés körüli zavaros állapotot az is igazolja, hogy nem csak az OFB., de a Földhitelintézet is az örökösökre átírta, hagyatéki eljárás nélkül, a juttatott ingatlanra vonatkozó tulajdonjogot.

Érdekes, hogy Vladár Gábor dr. kúriai tanácselnök az Igazságügy-minisztérium kodifikációs osztályának nagynevű vezetője által. — Grill kiadásban 1939. évben megjelent Magyar Magánjog 5-ik füzetében, — írt Örökösödési Jog kilencedik oldalán az 1920. évi XXXVI. t.-e. 88. stb. szakaszaiban szabályozott korlátozások taglalásánál a jegyzet végén megjegyzi, hogy nyilván ezek a korlátozások fennállanak az öröklés útján szerzésre is.

Szerintem ennek a jegyzetnek szövegmagyarázó jelleget kell tulajdonítani. A hivatkozott 88. s egyéb szakaszokban megjelölt vállalatokra, jogi személyekre, jogi intézményekre állanak fenn, — öröklés esetében is. — a felsorolt korlátozások. Tehát ha vállalatok, jogi személyek stb. örökölnék ingatlanokat, a hagyatéki osztályt tartalmazó hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvet az Országos Földbirtokrendező Bírósághoz jóváhagyás végett. — Vladár véleménye szerint, — fel kell terjeszteni.

Jelen kis értekezésem bevezető részében közölt s általam sérelmezett OFB. ítéletben olvastuk, hogy idősb. Porkoláb Pál ingatlana két kiskorú örökösét illeti és az ítélet az egyéb kérelmeket elutasítja.

Idősb. Porkoláb Pálnak nem kettő, de négy gyermeke maradt, akiket végrendelet nem léte esetén egyforma öröklési jog illet. Értesülésem szerint, a két nagykorú leszármazó örökös, az egyes bíró meg sem hallgatta. Kérdezem: a két nagykorú örökös öröklési igényét el lehet intézni az indokolásban foglalt általános s lakónikusnak tetsző elutasító megjegyzéssel?

Felmerül a gondolat, hol van az a jogszabály, mely előírja, hogy az OFB. által eldöntendő örökösödési ügyekben, sem az örökösök személyét, sem a hagyaték állagát nem kell megállapítani és az öröklésből kizárt örökösöket nem kell perre utasítani, a köteles részre jogosult igényét nem kell figyelembe venni?

Nem hagyhatom említés nélkül az özvegyi jog kérdését sem, mely jogigény a problémát a közszerzeményi igénnyel együtt, csak bonyolultabbá teszi.

Mindezeket a kérdéseket azért teszem fel, mert a megjelölt ingatlan felől való hatósági intézkedés — mint már kimutattam. — nem tartozik az OFB. hatáskörébe.



Kérdezem továbbá: kizárja-e a sérelmezett OFB. ítélet az idősb. Porkoláb Pál után maradt, általa éveken át birtokolt, járadékrészlethátralékkal nem terhelt OFB. földekre a hagyatéki eljárás lefolytatását, kizárja-e az ítélet a két mellőzött örökös és az özvegy követelési jogainak polgári per útján való érvényesítését?

Szerintem a sérelmezett OFB. ítélet a hatásköri összeütközések újabb rendezését tartalmazó 1928. évi XLIII. t.-e. rendelkezéseinek hatálya alá esik.\*

## Közlemények.

**Radocsay László dr. igazságügyminiszter a budapesti kamara társas vacsoráján** A budapesti kamara januárius havi társasvacsoráját 9-én tartotta meg az Országos Kaszinó sárga termében. A társas vacsorának különös dísz és jelentőséget adott az a körülmény, hogy megjelent azon *Radocsay László dr. igazságügyminiszter* is a minisztérium kitűnő vezérkarának élén. A miniszter kíséretében résztvettek a társas vacsorán *Antal István* államtitkár, *Kalotay Viktor* és *Vladár Gábor* az igazságügyminisztériumba beosztott kúriai tanácselnökök, *Ghyczy Dénes* és *Lutylszky Jenő dr.* miniszteri osztályfőnökök, továbbá *Terty Béla* a miniszter titkára. A minisztert *Lázár Ferenc dr.* felsőházi tag mint a közjegyzői kar szívében látott vendégét a budapesti kamara és az országos egyesület nevében meleg szavakkal köszöntötte s az üdvözlést az igazságügyminiszter hasonlóan meleg, közvetlen hangon köszönte meg. A miniszter és előkelő munkatársai az igen nagy számban megjelent közjegyzők és helyettesek körében láthatóan kellemesen érezték magukat s velük a vacsora befejeztével is még hosszasan, barátságosan elbeszélgettek. A közjegyzők körében élénk örömet és rokonszenvet keltett a miniszternek az a kijelentése, hogy a kar meghívásának a jövőben is — elfoglaltsága korlátai között — készséggel hajlandó eleget tenni. —

**A nyugdíjintézet ülése.** A kir. közjegyzők és közjegyző jelöltek nyugdíjintézetének intéző bizottsága januárius hó 12-én *Cholnoky Imre dr.* elnöklete alatt ülést tartott. Az ülésen az 1940. évi nyugdíjjarulék összegét állapították meg, tárgyalták a bemutatott 1939. évi eredmény és mérleg számlát, továbbá folyó ügyeket intéztek el.

\* Több ily ítélet is volt a kezembe, sőt felek előadásából azt vettem ki, hogy az elhunyt után maradt OFB. földekre a Földhitelintézet kiküldötte is intézkedett arról, hogy az örökösökre örökösödési eljárás nélkül a tulajdonjog átírassék. (Bizonyára a változási kimutatás segítségével.)

**A budapesti kamara választmányi ülése.** A budapesti kir. közjegyzői kamara választmányja januárius hó 27-én *Lázár Ferenc* dr. felsőházi tag elnöklete alatt rendkívüli ülést tartott, amelyen *Barcs Ernő* dr. előadásában részletesen is letárgyalta az Országos Felsőoktatási Tanácsnak a jogi oktatás reformjára vonatkozó javaslatát.

**Kalotay Viktor dr. kuriai tanácselnök.** Egy komoly, emberi értékekben föltötte gazdag, Istenáldotta nagy magyar tehetséggel irányított, szép ívelésű életpálya jutott el igen előkelő állomásához. A kormányzó *Kalotay Viktor* dr. tanácselnöki címmel és jelleggel felruházott kúriai bírót a kir. Kúriához tanácselnökké nevezte ki. Ez a magas kinevezés nem változtat *Kalotay Viktor* dr. azon beosztásán, amely szerint szolgálattételre az igazságügyminisztériumba berendelve, annak VIII. ügyosztályát fogja továbbra is kiemelkedő tehetségével, nagy tudásával, törhetetlen jog- és igazságérzettel vezetni. A magyar közjegyzői kar, amely minden kérdésben jólesően érezte *Kalotay Viktor* megértő támogatását, a magas s valóban a komoly érdemek szerint méltó kinevezésről őszintén érzett igaz örömmel vett tudomást.

**Halálozás.** *Heppes Béla* dr. volt nagybányai közjegyző Szentendrén elhalálozott. *Heppes Béla* közjegyző pályafutását Kolozsvárott néhai *Dorgó Albert* a kolozsvári közjegyzői kamara volt elnökének irodájában kezdte meg, ahol hosszú ideig működött mint helyettes. 1914-ben Nagybányára nevezték ki kir. közjegyzővé s ott működött az impérium változás után is egészen 1937-ig, amikor a románok állásától megfosztották. Azóta Csonka-Magyarországon vállalt alkalmi helyettesítéseket. —

**Az országos egylet központi bizottságának ülése.** A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyletének központi bizottsága Budapesten januárius hó 9-én a budapesti kamara üléstermében *Hanny Tódor* dr. felsőházi tag elnöklete alatt ülést tartott, amelyen megjelentek még *Lázár Ferenc* dr. felsőházi tag, *Örley Dénes* dr., *Tarján Béla* dr. kamarai elnökök, *Antalfy Zsiros Aladár* dr. főtítkár, *Barcs Ernő* dr., *Bognár József* dr., *Cholnoky Imre* dr., *Hedry Aladár* dr., *Kaprinay Endre* dr. alelnök, *Kepes János* dr., *Körössy Bertalan* dr., *Lipesev Péter* dr., *Pekker Emil* dr., *Rónay Tibor* dr., *Szemerjay Petrán Tibor* dr. kir. közjegyzők és *Hirkó Boldizsár* dr. másodtitkár, helyettes, bizottsági tagok. *Hanny Tódor* dr. elnök megnyitó beszédében megemlékezett az országos egyletnek a budapesti kamarával együttesen az igazságügyminiszternél történt tisztelgéséről, az ennek rendjén elhangzott miniszteri kijelentésekről s különösen azokról, amelyek a rendtartás novellájával kapcsolatosak. Az évi rendes közgyűlés elé terjesztendő jelentés tervezetét mutatta ezután be *Antalfy Zsiros Aladár* dr. főtítkár, a pénztárosi jelentést pedig *Rónay Tibor* dr. pénztáros. A bizottság a jelentéseket egyhangúlag elfogadta s azoknak a közgyűlés elé terjesztését határozta el. A központi bizottság a főtítkár indítványának megfelelően elhatározta, hogy az alábbi tárgyu felterjesztéseket intézi az illetékes miniszterekhez:

### 1. Az Igazságügyminiszterhez:

a) Minden olyan esetben, amikor a kir. közjegyző, akár okiratában, akár a hagyatéki eljárás során megállapítja, hogy valamely telekkönyvi tulajdonos megjelölése, a tényleges viszonyoknak az időközben beállott változás folytán, meg nem felel. ezt a megállapítást a telekkönyvi hatóság, éppen úgy figyelembevenni tartozik, mint ha a személyazonosság helyhatósági bizonyítvánnyal igazoltatott volna.

b) A telekkönyvi tulajdonos neve mellett feljegyzett kiskorúság hivatalból törlendő, ha a bejegyzés ideje óta, 24 év eltelt.

c) A kir. közjegyzőnek a hagyatéki eljárás során történt azon megállapítása, hogy az örökhagyót illető özvegyi jog. haszonélvezet. kikötmény vagy életjáradék valamely ingatlanra be van kebelezve az örökösök az ingatlan tulajdonosával szemben, ezekből jogot érvényesíteni nem kívánnak, úgy a bekebelezés, a bekebelezett teher, az erre irányuló megkeresés folytán törlendő. Amennyiben pedig az örökösök az ingatlan tulajdonosával szemben, valamely követelést támasztanak, de az erre vonatkozó kereset feljegyzését az örökhagyó halálától számított egy éven belül, a telekkönyvi hatóságnál nem kérték, úgy a fentnevezett jogosítványok, az örökhagyó halálától számított egy év után, megkeresésre törlendők.

Az örökhagyó javára bekebelezett élelmezési, tartási, használati és lakás szolgálat, a kir. közjegyzőnek a hagyatéki eljárás során felvett jegyzőkönyve alapján minden egyéb igazolás nélkül törlendő.

d) Minden telekkönyvi beadvány külzetén feltüntetendő, a név és lakás megjelölésével, hogy a beadványt ki készítette, amennyiben a beadványt nem kir. közjegyző, ügyvéd, községi főjegyző, vagy körjegyző, vagy a Pp.-ban megjelölt egyén készítette, a bejegyző végzés egy példánya az illetékes ügyészi megbízottnak is kikézbécsítendő, annak megállapítása végett, hogy a beadványt, nem zúgírász készítette-e.

### 2. A Pénzügyminiszterhez:

a) Az 1920:XXXIV. t.-c. 45. §-a eredeti szövegezésében visszaállítatik, (vonatkozik ez az ingatlanvagyonátruházási illeték 50 Pengőn alul bélyegben leróására.).

b) Az illetékdíjjegyzék 89. tétel 1. pontja akként egészítetik ki, hogy amennyiben a vállalkozási szerződéssel szabályozott ügylet értéke 1.5 %-kal számítva, 50 Pengőnél kevesebb összeget tenne ki, úgy ez az összeg rovandó le illetékként.

c) Az 1920:XXXIV. t.-c. 4. §. 2. bekezdése akként módosítatik, hogy ajándékozásoknál és végrendeleteknél, az okiratban átruházott érték 100 Pengő, az okirati illeték 50 fillér, 500 P-ig 1. P., 1000 P-ig 2 P., s azon felül 4 Pengő.

d) A m. kir. Pénzügyminisztérium hívja fel az adóhatóságokat, hogy amennyiben az adóhátralék telekkönyvi biztosítására szolgáló jelzálogjog még fennáll, úgy újabb e címekre bekebelezés mellőzendő, s illetve csak az ezt meghaladó összeg erejéig bekebelezendő be.

### 3. Az Igazság- és Belügyminiszterhez:

a) A jegyzői magánmunkálatok megszüntetése tárgyában,

b) Körrrendeletben felhívandók a közigazgatási hatóságok, hogy az okiratolás jogosítványa csupán a községi vezető jegyzőket, illetve kör-

jegyzőket illeti meg, akik ezen jogosítványukat semmi vonatkozásban, segédszemélyzetükre át nem ruházhatják.

Az ülésen elintézték még egyéb folyó ügyeket, majd elhatározták, hogy az 1940. évi rendes közgyűlést a nyugdíjintézet és a budapesti kamara közgyűléseivel egyidőben, március hóban fogják megtartani.

**A helyettesek egyesületének közgyűlése.** A Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete rendes évi közgyűlését Budapesten a kamara üléstermében januárius hó 18. napján tartotta meg s azon az egyesületi tagokon kívül résztvettek még *Lázár Ferenc* dr. felsőházi tag, kamarai elnök és *Szemerjay Petrán Tibor* dr. kir. közjegyző, az egyesület tiszteletbeli tagjai. A közgyűlést *Pulay József* dr. elnök vezette s az ő megnyitó beszéde volt a tárgysorozat első pontja. A beszédben mindenekelőtt szeretettel köszöntötte a közgyűlésen megjelent vendégeket s azok között *Lázár Ferenc* dr. kamarai elnököt, mint a helyettesi kar igaz barátját és hathatós pártfogóját. Az elnöki megnyitó ezután egy kegyeletteljes kötelesség teljesítéseként felidézte az egyesület hajdani, egy évtizeden volt elnökének, *Velsz Elemér*nek emlékét többek között a következő meleg érzésű szavak kíséretében:

„A fiatalabb nemzedék talán nem is tudja, mit jelent az ő neve minden magyar helyettes számára. Mi azonban, akik életét és munkáját még közletről ismertük, hitet tehetünk arról, hogy nála kiválóbb képességekkel, erősebb hittel és lobogóbb lelkesedéssel kevesen küzdöttek értünk és hogy igen sok minden, amit eddig elértünk az ő harcainak és az ő áldozatának eredménye. Mert küzdeni és áldozni. — azt *Velsz Elemér* nagyon tudott. A sebeket, amelyeket a karunkat minden időben fenyegető igazságtalanságok ellen megvívott harcokban szenvedett, magának tartotta meg: a sikert, az eredményt szívesen engedte át másoknak. Így lett a sorsa, egészen kivételes tehetsége ellenére, tipikus helyettesi sors; így támadtak erős, hatalmas, soha meg nem bocsátó ellenségei és így őrlődött fel a saját élete, hogy megkönnyítse, talán úgy is mondhatnám, hogy megváltsa a mienket. Mert talán maga a Gondviselés is áldozatnak szánta, amikor csak hat évet adott neki abból, amit tizenhét esztendő sok-sok nehéz munkájával, keserű csalódásával érdemelt ki. Amikor halála előtt néhány hónappal utoljára találkoztunk, elboruló szemmel panaszkolta el, hogy a helyettesi kar megfélemezte róla; hogy neki, akinek annyit köszönhetünk, nem jutott hely tiszteletbeli tagjaink sorában. A mai közgyűlésnek szántam azt a feladatot, hogy ezt a fájdalmas mulasztást jóvátegye; sajnos azonban, ez a becsületbeli adósság most már örökre beváltatlan marad. Szálljanak hát ezek a szerény szavak engesztelésül tünő alakja után és tegyenek tanuságot arról, hogy nevét és emlékét nem felejtettük és nem feledjük el“.

A kegyeletos megemlékezés után az elnöki megnyitó az egyesület célkitűzéseivel foglalkozva többek között a következő megállapításokat tette:

„Tagjaink szociális helyzete az elmúlt két esztendő alatt értesüléseink szerint lassú, de fokozatos javulást mutat. Ennek oka elsősorban a meg-növekedett kereslet ugyan; de feltétlenül része van ebben a mindig erősebben kifejlődő kari szolidaritásnak is, amely egyes esetekben valóban fel-emelő módon nyilatkozott meg. Felmerültek ugyanis itt-ott jelenségek,

amelyek arra mutatnak, hogy a modern idők szociális szelleme még nem hódított tért minden közjegyzői irodában; hallunk, s éppen a legújabb időben olyan, szerencsére elszigetelt törekvésekről is, amely a napibéres helyettes lealázó intézményét kívánja meghonosítani. Ezekkel a törekvésekkel mindenkor a legerélyesebben szálltunk szembe s ebben mérhetetlen segítségünkre volt kartársaink okos nobilis magatartása, amely egészséges kari szellem létéről és hatásáról tesz tanúbizonyságot“.

„A kar szellemi célját szintén igyekezett az egyesület teljes erejéből munkálni. Havonta kétszer tartott összejöveleinket minden kari problémát megbeszélünk: az érdekesebb kérdéseket irodalmi formában is a nyilvánosság elé vittük. A közjegyzői közlöny két évi számai tanúskodnak arról, hogy a közjegyzői hivatás szellemi részének művelését karunk valóban nem hanyagolta el és hogy mindegyikünk teljes erejével, mélyen átérzett hivatástudattal készül a reá váró feladatok elvégzésére. Köszönjük a Közlöny szerkesztőségének, hogy a lap hasábjait mindenkor olyan lekötőző készséggel bocsátotta rendelkezésünkre. Egyesületünk vezetősége ezenkívül minden alkalmat felhasznált arra, hogy tapintatos, de rendkívül határozott formában felfogásunkról az illetékeseket, elsősorban az igazságügyi kormányt informálja, beadványok és küldöttségek útján mindenütt ott voltunk, ahol a legesekélyebb eredményre is kilátásunk lehetett. Amikor mindezekre jogosult önérzettel visszatekintünk: mélységes kiábrándultsággal és keserőséggel kell elismernünk, hogy munkánk jutalma rajtunk kívül álló okokból elmaradt; mert az időközben betöltött közjegyzői állások túlnyomó része ismét karon kívülieknek, tehát olyanoknak jutott, akik képzettség és ethikai színvonal tekintetében a mienkhez hasonló iskolát soha ki nem jártak és évtizedes próbát soha meg nem álltak. Igaz: ezeknek az állásoknak tekintélyes része a visszatért Felvidékre esik; tagadhatatlan az is, hogy ott bizonyos különleges szempontok arányos, de nem kizárólagos mérlegelése jogosult. Amikor azonban mind ezt elismerjük: nem utólagos rekrimináció gyanánt, hanem a jövőre nézve, elvi szempontból ezen a helyen is le kell szögeznünk azt, amit illetékes helyeken soha nem szüntünk meg hangoztatni: hogy a szakértelemnek ez a politikai szempontokkal szemben történt tökéletes semmibevevése veszélyes és káros precedens, amelynek szomorú következményeit az árva magyar nép sínyli meg; és hogy a haza szeretetéért a mi felfogásunk szerint jutalom nem jár, különösen nem abszolút szakemberek rovására. Ezt a felfogásunkat írásban is szóban is számtalanszor tártuk illetékes fórumok elé; sajnos, a magánérdekeknek és összeköttetéseknek azzal a szövevényével szemben, amely az egész magyar közéletet sajnálatosan elborítja, s amelyet nálunk általában politikának szokás nevezni, — alul kellett maradnunk.

Mínt hogy pedig az elmúltakon való töprengés a mi helyzetünkben meddő és céltalan dolog volna; a tények regisztrálása után fordítsuk tekintetünket inkább a jövő felé. Ennek a jövőnek, — még pedig úgy a közjegyzői intézmény, mint a helyettesi kar jövőjének, — felfogásunk szerint egyetlen alapfeltétele van: a kötelező közjegyzői gyakorlat törvénybe iktatása. Ha ezt belátható időn belül megoldani sikerül; a közjegyzői hivatás egy évszázadra biztosítva lesz; ellenkező esetben az intézmény súlyos válságba jut; mert az új Magyarországon, amelyért ma a

magyar közélet minden felelős tényezője a magyar sors feletti mélységes aggodással dolgozik, levitézlett politikusok nyugdíjpótló és segélyző intézetére szükség többé nem lehet. Ezt a felfogásunkat a közjegyzői kar minden értékes eleme és minden hivatalos fóruma — elsősorban a budapesti közjegyzői kamara — ismeri és magáévá tette. Ennek megvalósulása érdekében dolgozik ma a közjegyzői kar minden hivatott reprezentánsa. E felfogásunkban osztozik az igazságügyminisztérium páratlanul tájékozott, magas jogi műveltségű és emelkedett erkölcsi felfogású vezető tisztviselői kara is. És végül, amit elsőnek kellett volna említenem, e felfogás érvényesülésének kedvez ma az a körülmény is, hogy az igazságügyi kormány rúdja ma ismét olyan talpig férfi kezében van, aki programjává két újabban feledésbe merült fogalmat: az igazságot és szeretetet tette s akiknek, úgy érezzük, ereje és energiája is lesz ahhoz, hogy a vallott és felismert igazságot megvalósítsa“.

Az egyesület évi működéséről szóló tartalmas titkári jelentést Gyöngyösi Arisztid dr. titkár, a pénztárosi jelentést pedig Balogh János dr. pénztáros terjesztette elő. A közgyűlés a jelentéseket egyhangúlag elfogadta. A tárgysorozat végső pontja a tisztikar és az intézőbizottság megválasztása volt. A választások eredménye a következő: elnök Pulay József dr., elnökhelyettes Gyöngyösi Arisztid dr., titkár Östör András dr., pénztáros Balogh János dr., a központi bizottság tagjai: Diemár Kálmán dr., Hirkó Boldizsár dr., Horváth Sámuel dr., Konrád Gyula dr., Magyar Kossa Zoltán dr., pót tagok: Dospoly Dezső dr., ifj. Paár Lajos dr., Tóth Endre dr.

**A budapesti közjegyzők forgalmi adóközössége.** A budapesti kir. közjegyzők Lázár Ferenc dr. felsőházi tag elnöklete alatt januárius 9-én tartott ülésén egyhangúlag elhatározták, hogy a forgalmi adó közösséget 1940. évre is meghosszabbítják. A közösség mindjárt meg is alakult, megválasztották az intézőbizottság, valamint a felülvizsgáló bizottság rendes és póttagjait.

**Ingatlanforgalom a határsávban és a bírói gyakorlat.** *Kukorelly György* dr. érsekújvári kir. közjegyző, a honvédelmi törvénnyel kapcsolatos ingatlanforgalmi korlátozások kérdésével kapcsolatban az alábbi megjegyzések közlésére kért fel:

„Közlönyünk legutóbbi számában értékes cikk jelent meg Fekete László dr. budapesti kartársunktól a honvédelmi törvény ingatlanforgalmi rendelkezéseiről. A 10650/1939. M. E. számú kormányrendelet ismertetése kapcsán az illusztris cikkíró elgondolása szerint a határsávban is előforduló leggyakoribb jogügyleteknél gyakorlati szempontból célszerű az adásvételi, ajándékozási stb. szerződést a szükséges másolatokkal felszerelve rangsor feljegyzés céljából közvetlenül a telekkönyvi hatóságnál benyújtani. A tkvi hatóság a rangsort feljegyezteti és az iratokat, úgy mint azelőtt tette, átteszi a gazdasági albizottsághoz, az pedig jóváhagyás után a hadtestparancsnoksághoz.

Ez a helyes és az összes felek érdekeit megvédő eljárás a gyakorlatban azonban már az első lépésnél megakad. Ugyanis a telekkönyvi hatóság az így benyújtott és felszerelt kérvényt a 10650/1939. M. E. számú rendeletre való hivatkozással elutasítja. Ime egy konkrét eset:

„Kir. Járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság Érsekújvár, 3121/1939. tkvi szám.

Végzés.

A telekkönyvi hatóság Prohászka István és neje Tyukos Juliannának az érsekújvári 3299. sz. tkvi betétben foglalt ingatlanra vonatkozó tulajdonjog előjegyzése iránti kérelmét elutasítja és az elutasítást az érsekújvári 3299. sz. tkvi betétben feljegyezni rendeli,

mert:

a 10650/1939. M. E. sz. rendelet 2. §-a szerint élők közötti jogügylet alapján a hivatkozott rendelet 1. §-ában meghatározott területen fekvő bármely ingatlanra vonatkozó tulajdonjognak bejegyzését, tehát előjegyzését is, csak akkor lehet elrendelni, ha a folyamodó bemutatja az illetékes hadtestparancsnok hozzájárulását is vagy a 10. §. második bekezdésében említett tanúsítvánnyal igazolja, hogy a hozzájárulás iránt, előterjesztett kérelme tárgyában az illetékes katonai parancsnok a T. 106. §-ának 1. bekezdésében megjelölt határidő alatt nem hozott határozatot.

Az illetékes katonai parancsnok hozzájárulása, illetve a 10. §. második bekezdésében említett tanúsítvány kimutatva nincs, azért a kért tulajdonjog előjegyzése nem volt elrendelhető.

Érsekújvár, 1939. december 22. Aláírás. járásbíró“.

A fenti végzés helyességét bizonyítani látszik a R. 2. §-a, melynek értelmében tulajdonjognak stb. bejegyzését a telekkönyvi hatóság csak akkor rendelheti el, ha a folyamodó bemutatja az illetékes hadtestparancsnok hozzájárulását, vagy a rendeletben körülírt tanúsítványt. Azt, hogy a hadtestparancsnokság hozzájárulását, vagy a tanúsítvány bemutatását a folyamodónak kell eszközölni a rendelet 15. §-ából látjuk, amely előírja, hogy a rendeletet a már folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell és a telekkönyvi hatóság csupán a rendelet hatálybalépése előtt hozzá beérkezett kérelmet köteles az illetékes hadtestparancsnoksághoz átteni.

Nyilvánvaló tehát, hogy a tkvi hatóság a hadtestparancsnoksági jóváhagyás bemutatása előtt semmiféle bejegyzést, tehát rangsor feljegyzést sem eszközölhet, mert a R. 2. §-a nem a bekebelezést, hanem a telekkönyvi bejegyzést tiltja meg és így a rendelet szó szerinti értelmezése mellett helyes a bíróság elutasító álláspontja.

A most tárgyalt 10650/1939. M. E. sz. rendelet nem rövid időtartamra kibocsátott rendeletnek látszik és így közérdekű volna a megfelelő bírói gyakorlat kialakítása, esetleg a rendelet szövegének a kényszerítő körülményekhez mért megváltoztatása.

A különféle jóváhagyások megtörténtének hosszú ideje alatt az ingatlan telekkönyvi állapota alaposan megváltozhatik, ha a rendelet folytán még rangsorfeljegyzés sem eszközölhető. A jogszabályalkotó fórum semmi esetre sem kívánta az ügyletkötő felek jogos érdekeit védelem nélkül hagyni. Ez a védelem pedig csak úgy képzelhető el, ha a telekkönyvi hatóság legalább rangsorfeljegyzést eszközölhet. Meg kellene tehát változtatni rendeleti úton a 2. §. szövegezését olyként, hogy a telekkönyvi hatóság a „bekebelezést“ csak az illetékes hadtestparancsnokság hozzájárulása vagy tanúsítványa alapján rendelheti el.

Ez esetben ugyanis a bekebelezés lévén eltiltva, a bejegyzést a továb-

biaktól függően a telekkönyvi hatóság elrendelheti és a rangsort feljegyeztetheti.

Ezzel kapcsolatban szükséges volna még az amúgy is hosszadalmas telekkönyvi ügyek folyamatosságának érdekében az eljárás sorrendjének olyként való megállapítása, amint azt Fekete László dr. kartársunk elől-hivatkozott cikkében kifejtette, vagyis a rangsorfeljegyzés után a telekkönyvi hatóság legyen köteles a kérvényt és mellékleteit a gazdasági albizottsághoz, illetve ha ilyen jóváhagyás nem szükséges, a hadtestparancsnoksághoz áttenni.

Ezt ugyanis a rendelet mai szövegezése mellett a 15. §. alapján a telekkönyvi hatóság nem eszközölheti, hanem a hozzájárulás bemutatását a fél kötelelességévé teszi.

A fentiekben adva vannak immár az első lépésnél a nehézségek és ezek a gyakorlatban még inkább szaporodni fognak. Adva van a fentiekben a mód a kezelési nehézségek elhárítására, ezekután tehát: „Videant Consules!”

\* \* \*

Szerkesztő barátom kéziratban rendelkezésemre bocsátotta a fennebbi észrevételeket, mely körülmény egyrészt módot nyújt az azonnali válaszadásra, másrészt bizonyos ígéret, hogy e sorok közléséről — mondjuk: azon okból, hogy a vita további folytatása céltalan — a szerkesztőségnek „nem kell lemondania”. —

Azt eleve tudtam, hogy lesz telekkönyvi hatóság, amely — vagy azért, mert nem mélyedt (s talán nem is mélyedhet) el egy ilyen kérdés következményeinek végiggondolásában, medítálva, miként lehetne a szerződő felek jogos igényeik kielégítésére a jogszabályok-adta lehetőségek keretén belül módot találni, vagy mert főleg a könnyed elintézés szempontját tartja szem előtt, vagy — mert ezt is concedáлом — jogi meggyőződésből — arra az álláspontra helyezkedik, amire helyezkedett a fennebb hivatkozott — indokaiban egyébként (feltéve, hogy a petitum nem előjegyzésre irányult) nem helyt álló — végzés. —

Nekünk azonban nem szabad egy ilyen határozat előtt azonnal kapitulálnunk, hanem „az ügyletkötő felek jogos érdekei” védelmében következetesen küzdenünk kell a hivatkozott cikkemben kifejtett s a válasz által is helyesnek tartott álláspont érvényesüléseért, ami — s itt divergál nézetünk — szerintem de lege lata, szerinte pedig csupán de lege ferenda történhet meg.

Az említett szempontból az a kívánatos, hogy nekem legyen igazam, mert a jogszabálmódosító mechanizmus, — amely, ezt elismerem könnyen felismerhető, minden kételyt eloszlató szabályozást adhat — tudvalevően nem könnyed mozgású.

A cikkírónak a járásbíróság álláspontját alátámasztó érveit sorra véve:

való, hogy a r. 2. §-a tulajdonjog stb. (taxativ felsorolás!) bejegyzését csak jóváhagyás vagy tanúsítvány esetén engedi meg; ámde itt nem a taxative felsorolt bejegyzések valamelyikétől, hanem — a taxatióban nem szereplő — rangsor feljegyzéséről van szó,

a r. 15. §-a a hatálybalépésről s átmeneti intézkedésekről szól, mond-

ván: rendelkezéseit a folyamatban levő ügyekre is alkalmazni kell; nem mondja azonban azt, hogy *csupán* a folyamatban levő ügyeket kell áttenni, vagyis: abból, hogy ezek áttételéről van kifejezett rendelkezés, nem következik, hogy a később folyamatba tett ügyek nem volnának áttehetők,

a r. 2. §-ára visszatérve: éppen nem nyilvánvaló (!), hogy a „jóváhagyás bemutatása előtt semmiféle bejegyzés, tehát rangsor feljegyzés sem” foganatosítható, mert a rendelet 2. §-a „nem a bekebelezést, hanem a tkvi bejegyzést tiltja meg”; e §. ugyanis nem „bejegyzés“-t, hanem — mint erre már rámutattam — csupán az ott felsorolt jogok alapításának és átruházásának bejegyzését tiltja, helyesen: teszi feltételtől függővé. —

Arra, amit cikkemben (24. j.) előadtam, hogy honnan vezetem le a járásbíróság áttételi kötelezettségét, a cikkíró nem tér ki; helyénvalónak tartom tehát erre részletesen újból rámutatni.

A r. szerint kétféle eljárás van: „eljárás kérelem előterjesztése esetén” (10. §.) és „eljárás hatóságtól való áttétel esetén”. (11. §.)

Az első, helyesen: kérelem közvetlen előterjesztése, nézetem szerint nem szükségképpen, csupán lehetséges.

A hatósági áttétel esetére a 11. §. azt mondja; ha a hadtestparancsnokot döntés végett *valamely hatóság* keresi meg...; hogy a „valamely hatóság“-ba beleértendő a tkvi hatóság is, ezt a 11. §. 3. bek.-ben foglaltakból kell következtetnünk, nevezetesen:

e szerint a hadtestparancsnok vagy 30 vagy 15 nap alatt nyilatkozik, mitől függ, hogy e határidő 30 vagy 15 nap legyen?

attól (T. 106. §. 1. bek.), vajjon a fennálló jogszabályok szerint kell-e a katonai hatóság jóváhagyásán kívül más hatósági jóváhagyás vagy nem,

az utóbbi esetben 30 nap a határidő, a másik esetben, úgyszintén árverés esetében mindig 15 nap,

amikor a r. 11. 3. bek.-ben, mind a 30 mind pedig a 15 napos határidőről szól, a tkvi hatóságtól való áttételre is kellett gondolnia, hisz 30 napos a határidő csak akkor lehet, ha más hatósági hozzájárulás nem kell, más hatóság az ügybe bele nem szól s így ez esetben csak a tkvi hatóság lehet az a hatóság, melytől az ügy a hadtestparancsnokhoz érkezik.

Ez alapon adtam kifejezést ama nézetemnek, hogy ha már így szól a rendelet, vagyis ha az gondolt a tkvi hatóságtól való áttételre, a tkvi hatóság köteles a rendelet ez elgondolásának érvényt szerezni, és az iratok áttétele elől nem zárkozhatik el.

Az áttétellel kapcsolatos rangsor-feljegyzés pedig — az ahhoz fűződő rendkívüli fontos szempontok érdekében — az 1920:XXXVI. t.-c., illetve 60000/1921. F. M. sz. r. analogiájára eszközölné, de egyébként is ha a telekkönyvi hatóság az áttételt rangsor-feljegyzés nélkül eszközölné s csupán közvetítő szerepre lenne szorítva, az egyszerű áttétel végetti igénybevételének semmi értelme nem lenne, amit hogy akart volna a rendelet alkotójáról feltenni nem lehet.

Fekete László dr.

A „megbízott” közjegyzők működése. Az egyik visszacsatolt felvidéki iroda vizsgálatát foganatosított kir. közjegyző az alábbi jelentést tette a budapesti kamarához:

„A kir. közjegyzői iroda megvizsgálását foganatosítván, megállapítottam, hogy az állásban jelenleg működő kir. közjegyző hivatalos közjegyzői működését megelőzően a katonai hatóság megbízása alapján mint „megbízott közjegyző“ működött s e minőségben minden irányú közjegyzői ténykedést végzett, ezek között „közjegyzői“ okiratokat is készített. Eltekintve attól, hogy a közjegyzői rendtartás a közjegyzői megbízott fogalmát nem ismeri s eltekintve attól, hogy a törvényes közjegyzői működésnek csupán a szabályszerű közjegyzői kinevezés s nem a közigazgatási, illetve katonai hatóságok megbízása lehet az alapja, a „megbízott közjegyzők“ által készített okiratok, különösen a közzérendeltek és közjegyzői kényszer alá eső okiratok jogérvényessége tekintetében annál is indokoltabb aggály merül fel, mert az illető „megbízott közjegyző“ okiratain, jegyzőkönyvein hivatalos pecsétet nem is használt. Amidőn erről az elég fontos, a jogszolgáltatás biztonságát közvetlenül érintő körülményről a tek. Kamarának köteleességszerűen jelentést teszek, tisztelettel jelentem, hogy a szabályszerű irodavizsgálatot csak arra az időre foganatosítottam, amióta a kir. közjegyző, mint ilyen, törvényszerű kinevezés alapján működik.“

A jelentéssel a kamara januárius hó 9. napján megtartott ülése foglalkozott s elhatározta, hogy a jelentést tudomásulvétel s esetleg megfelelő intézkedés megtétele céljából az igazságügyminiszterhez terjeszti fel.

**A pécsi kamara megállapításai.** E közlöny mult számában megemlékeztünk a pécsi kamarának értekezletéről, amelyen a zsidótörvény és az ezzel kapcsolatos rendeletek közjegyzői vonatkozásait vitatták meg. Ennek az értekezletnek alapján a pécsi kamara „Megállapodás“ címen nyomtatásban is megjelent hivatalos közleményt adott ki, amely 1 P. nyomda költség és portó beküldése ellenében a kamaránál kapható.

A közjegyzői gyakorlat helyes iránya és kívánatos egysége nézőpontjából a kamarai megállapodásokat átadtuk e közlöny egyik illusztris munkatársának, aki is a megállapodásokra vonatkozó észrevételeit az alábbiakban volt szíves közölni:

Szokatlan s egészen újszerű, hogy egy törvény végrehajtásával kapcsolatban hivatalos szerv (közjegyzői kamara) hivatalosan (pécsi kir. közjegyzői kamara — 465/1939. kjk. szám) — ha „megállapodások“ szerény s felelősség-elhárító címe alatt is — épp a hivatalos tekintélyénél fogva *authentica interpretatio* benyomását keltve útbaigazításokat adjon.

Nézetünk szerint erre szükség sem volt; lapunk 1939. évi októberi számában megjelent ugyanis az ú. n. zsidótörvény ingatlanforgalmi rendelkezéseire vonatkozólag egy tanulmány, mely — a közjegyzői körökön túl is elismerten — alapos és átfogó s a jogélet egyik prominens egyénisége szerint: komoly irodalmi érték. E tanulmány után legfeljebb arra lenne még szükség, ami akkor helyszüke miatt elmaradt, hogy az abban az irányban folytattassék, ki tekintendő s ki nem tekintendő a törvény szerint zsidónak — ami nem is olyan egyszerű téma.

Ha azonban közjegyzői kamara megteszi, hogy egy jogszabály végrehajtása tárgyában — mint a pécsi közjegyzői kamara a zsidótörvénnyel kapcsolatban — így irányelveket ad, éppen hivatalos jellegénél fogva

rendkívüli gond fordítandó arra, hogy az ily hivatalos „kiadmány“ mindenben teljesen szabatos legyen.

Ezt pedig a szóbanlévő „megállapodások“ tekintetében sajnálatunkra nem mondhatjuk el. Mert p. o.

ad. 1) Nem áll az — de ezt a kormányról nem is lehet, hivatalos szervnek pedig nem is szabad feltenni — hogy „a végrehajtási rendeletek a törvénytől eltérőleg (sic!) a T. 1. §. 1. bek.-ben irtakon felül zsidónak tekintenek mindenkit, aki zsidó vallásfelekezettű, habár a T. rendelkezései szerint nem is volna zsidónak tekinthető“; a végrehajtási rendelet (7720/1939. M. E. sz. r.) 2. §-a u. i. címe szerint: „A T. 1. §-ához“ a T. rendelkezéseihez simulva azt mondja: *A jelen rendeletben szabályozott bejelentések során (csak) a T. 1. §-ában foglalt adatokra vonatkozólag (tehát csak azon körülményekre vonatkozólag, melyek a T. 1. §-ában meg vannak jelölve) rendszerint semmi igazolás nem kívánható attól, ki bejelenti, hogy az izraelita hitfelekezet tagja, vagy..... stb.....*

A T. tudvalevőleg *lezárja az alkalmazása szempontjából zsidónak tekintendő személyek körét* — egyetlen kivétellel az 1. §. 3. bek. d) pontjában foglalt rendelkezést engedve. —

Ad. 2) az 1. §. 3. bek.-nek csupán b) és c) pontjaiban felsoroltak nem tekintendők feltétlenül zsidóknak, az a) és d) pontjaiban megjelöltek s ivadékaik nem egy vonatkozásban (T. 5. §. 1. bek. 6., 7., 10., 15., 16., 19. §. 2. bek.) igen.

Ad. 3) A 2. §. (személyes mentesség) rendelkezései nem „ivadékaira“ is, hanem „gyermekre“, „feleségére és gyermekre“, „özvegyre és gyermekre“ is akkor terjed ki, ha ezt a T. (2. §. 3—6. pont) kifejezetten kimondja; „ivadék“-ra vonatkozólag éppen ellenkezőleg a T. (2. §. 2. bek.) generális kizárási szabályt állít.

Ad. 4) A fennebb (ad. 1.) mondottakból következik, hogy *nem helytálló* az a mondat, miszerint „zsidónak tekintendő az, aki annak vallja magát.“

A T. ama rendelkezései, melyek eldöntik, ki tekintendő, s ki nem tekintendő zsidónak, *cogens szabályok*.

Ad. 5) Talán csak sajtóhiba a 2. oldal 1. sorában, hogy a „T. 1. §.“ után kimaradt „2. bek. és“.

Ad. 6) Homályra, sőt félreértésre vezethet, (a. p.), hogy a „vételi ajánlat“-ra nézve nem jegyeztetett meg, hogy árverési vételről van szó.

Az „értekezlet“-nek a b) pont 4. bek.-ben foglalt „megállapítása“ (sic!) — a T. 16. §. 1. bek. 2. mondatát olvasván — egészen magától értetődő.

A c) pont szerint „különös rendelkezés“, hogy a jogügylet tudomásulvétele az elővásárlási jog gyakorlása nélkül is megtagadható, ebben semmi *különös rendelkezés* nincs, mert — mint erre a hivatkozott tanulmány helyesen rámutat — általában megtagadható elővásárlási jog gyakorlása nélkül a tudomásulvétel — az 1928:XLI. t.-c. 6. §. 2. bek.-nek az 1932:V. t.-c. 1. §-a által hatályában fenntartott rendelkezése alapján.

A reáljogú gyógyszerárakat illetően (erről nem szól a hivatkozott tanulmány, de címe szerint nem is igéri, a „megállapodások“ erről is beszélnek, bár a címben szintén nem ígérlik), nem mernők a 6. d) pontban foglaltakat kamarai tekintéllyel így kimondani;



nem hinnők, hogy az, ki öröklési címen reáljogú gyógyszer-tárat nem szerezhethet, azt, amit meg nem szerezhethet, tehát ami nem az övé, a hagyatéki eljárás keretén belül értékesíthesse:

a kamara is érzi, hogy a megállapítása sántít s *szerinte* ez a kérdés „mindenesetre rendeleti szabályozásra szorulna“.

Ad. 7. E pont általában helyes, de nem szabatos, helyesen így:

zsidó az öröklésben korlátozva nincs ugyan, de az általa örökölt mezőgazdasági ingatlanra (s nem: „vagyon“-ra) fennállanak a T. 16. (s nem 15—16.) §-ában megállapított korlátozások. —

Ily esetben a hagyatékot nem „éppen úgy kell letárgyalnunk, mint eddig is tettük“, hanem figyelemmel kell lenni ez esetben a közjegyzőnek akkor, ha a szerző zsidó voltát megállapítja, a 43300/1939. I. M. sz. r. 10. §-ára.

Ad. 8) Való igaz, hogy *mortis causa*-szerzésnél nem kell a 43300/1939. I. M. sz. r. 1. §-ában előírt nyilatkozat, de nem kell a „megállapodások“ 18. pontjában írt s kissé odébb a 20. pontban, maga a kamara által is csupán „a magunk fedezése okából“ szükségesnek tartott, tehát felesleges jegyzőkönyvi pont.

Ez a 8. pont egyébként helyesen a hivatkozott tanulmányhoz tartja magát.

Ad 9) A kir. közjegyzők, csak mint bírói megbízottat, tehát csak e minőségben terheli a 43300/1939. I. M. sz. r. 2. §-ában előírt közzéi kötelezettség; a hivatkozott §. u. i. csak hatóságnak írja elő, hogy közzölje az illetékes tkvi hatósággal, ha valamely tulajdonjogi bejegyzés a T. rendelkezései ellenére történt, a közjegyző csak mint bírói megbízott „hatóság“.

S így tovább.

Korántsem kimerítőek e megjegyzések, annak igazolására azonban, hogy ily nagyjelentőségű kamarai állásfoglalásnál nagyobb precizításra kell törekedni, a felhozottak — úgy hisszük — elegendők.

A továbbiakban a „Megállapodások“ már nagyrészt csak mintákat tartalmaznak, amit — még ha a minták kifogástalanok is — elvi szempontból nem helyeslünk akkor, mikor szélteben halljuk: hiszen a közjegyzőnek csak néhány alkszerűséget, sablont kell tudnia.

**A községi jegyzők „magánügyködése“.** A székesfehérvári kir. járásbírótság egy közjegyző panaszára az egyik község jegyzőjét a haláleset felvétel és végrendelet beterjesztése körül tanúsított késedelmes eljárása miatt húsz pengő rendbírsággal sújtotta. A késedelmes ügykezelés a községi jegyzőknél nem szokatlan, különlegesen érdekes azonban a bírságot határozat indoklásában írt állásfoglalás: „Nem hivatkozhatik a községi jegyző súlyos elfoglaltságára, mert 1939. október 25—november 29-ig elég ideje volt a kiegészítés eszközzésére s az iratok megküldésére. *Mindaddig amíg a községi jegyző magánügyködést teljesít és módjában áll magánmunkálatokat végezni, nem hivatkozhatik arra, hogy közhatósági megkereséseknek nem tehet eleget.*“ Okos és értelmes szavak, méltók arra, hogy a jegyzői magánmunkálatokhoz göresös szívóssággal ragaszkodó illetékesek azokat komoly figyelemre méltassák. Tudjuk ugyan, hogy az illetékeseknek is azonos az álláspontja, mint a fenthivatkozott tkvi végzése, ekként tehát nem is a meggyőzésre kell e vonatkozásban törekedni, ha-

nem, ami úgy látszik sokkal súlyosabb dolog, a politikai tekinteteket kellene a kérdés tárgyilagossá elbírálásánál kikapcsolni.

**Szokolay Leó dr. előadása.** Szokolay Leó dr. Budapest székesfőváros árvaszékének elnöke, a magyar gyámügy egyik kiváló elméleti és gyakorlati művelője a Magyar Jogászegylet magánjogi szakosztályában januárius hó 20. napján „a gyámi törvény szépséghibái címen“ igen értékes előadást tartott, amelyben a gyakorlati jogász érzékenyebb mérlegén foglalkozott a magyar gyámügyi törvény, az 1877. XX. törvényeikk elég nagy számú hiányosságaival és helytelen intézkedéseivel. Az előadáshoz Gündisch Guido, Virágh Gyula és Beck Salamon szóltak hozzá. A kitünő előadónak Szladits Károly egyetemi tanár, szakosztályi elnök szokatlanul meleg hangon mondott köszönetet.

**A közjegyzők névjegyzéke.** Az országos egylet az 1939. évi december hó 31-én fennállott állapotoknak megfelelően a közjegyzői kar törvényhozói érdekképviselője, hivatalos és társadalmi szervezetét és a kir. közjegyzők, helyettesek és jelöltek névjegyzékét újból kiadta. A jegyzéket minden közjegyzőnek két példányban, a jelölteknek pedig egy példányban expedálták. A feldolgozásra került nagyobb adathalmaznál természetesen téves közlések is fordultak elő. Így pl. a névjegyzékben közöltekkel szemben Markó István dr. budapesti kir. közjegyző mind a IX. mind pedig a X. kerületben a páratlan hónapokon illetékes a hagyatéki ügyekben, viszont Teőke Béla dr. ugyanazon kerületekben a páros hónapokban. A budapesti kamara területén működő helyettesek közül kimaradt Beőthy Károly dr., aki Kiss Lajos hatvan kir. közjegyzőnél működik, s első bejegyzését 1939. II. 22-én eszközölték. A Komáromban működő két közjegyzőnél a hagyatékokra vonatkozólag nincsen időrendi beosztás, hanem a régi állapotnak megfelelő területi megosztás.

**Hirdetmény.** A Királyi Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének intézőbizottsága a nyugdíjszabályzat 9. §. 1. pontja alapján f. évi január hó 12. napján tartott ülésében az 1940. évben a kir. közjegyzők által fizetendő havi nyugdíjjarulék összegét a nyugdíjszabályzat 40. §. 1. bekezdésének utolsó mondatában minimált 50 azaz ötven pengőben állapította meg. Ezt a nyugdíjszabályzat 40. §-ának 3. bekezdésében foglaltaknak megfelelően közzéteszem. Budapest, 1940. évi január hó 12. P. H. Dr. Cholnoky Imre s. k. elnök.

Közjegyző jelöltek állásközvetítését a Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete végzi. Címe: Budapest, VIII., József-körút 2. Közjegyzői iroda.

Közjegyző jelölt, esetleg kezdő helyettes vidéki közjegyzői irodában állandó alkalmazást nyerhet. Cím a kiadóhivatalban.

Gyapay Ede dr. ipolysági kir. közjegyző helyettesi jogosultsággal bíró jelöltet keres azonnali belépésre. Akik az állást elnyerni óhajtják, címüket, igényeiket s feltételeiket közölgék.

Öskeresztény, munkabíró 59 éves ügyvéd közjegyzői irodában *helyettesként* elhelyezkednék. Cím: Kubowich Zoltán dr. ügyvéd, Mezőkaszony, Bereg vm.

Közjegyzői irodai ügyekben, így hagyatéki és telekkönyvi ügyekben is teljesen jártas „*gépíró irodakezelő*”, aki több évig működött már közjegyzői irodában, elhelyezkedést nyerhet azonnal dr. Seress István kir. közjegyző irodájában, Putnok. (Gömör vm.).

### Kihirdetett törvények:

1939. évi XV. t.-c. a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület részére Magyarország címere használatának engedélyezése.

1939. évi XVI. t.-c. az 1938:XII. törvénycikk alapján biztosított gazdasági munkavállalók özvegyeinek járadékban részesítéséről.

1939. évi XVII. t.-c. az 1939—1940. számadási időszakra szóló állami költségvetésről.

1939. évi XVIII. t.-c. a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területeken és a Magyar Szent Koronához visszatért Kárpátaljai területen országgyűlési képviselők választásáról.

1939. évi XIX. t.-c. a törvényhatósági bizottság tagsági jogáról.

1939. XX. t.-c. a beruházási hozzájárulás végső fokú elbírálására hivatott Országos Döntőbizottság kiegészítéséről.

### Rendeletek:

311000/1939. B. M. sz. az állampolgárság anyakönyvi bejegyzése.

10800/1939. M. E. sz. A sajtóellenőrzés.

11230/1939. M. E. sz. A cseh-szlovák köztestületek javára bejegyzett telekkönyvi jogok rendezése.

179908/1939. P. M. sz. A végrehajtási tilalmi idő kiterjesztése.

347347/1939. B. M. sz. A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásáról szóló 1939:IV. t.-c.-ben a rendőrhatalomra vonatkozó rendelkezések végrehajtása.

11610/1939. M. E. sz. A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939:IV. törvénycikk végrehajtása tárgyában kiadott 7720/1939. M. E. számú rendelet újabb kiegészítése.

3450/1939. P. M. sz. A külfölddel szemben fennálló egyes tartozásoknak pengőértékben való befizetéséről szóló 6900/1931. M. E. számú rendeletben megszabott letételi kötelesség mérvének megállapítása.

11710/1939. M. E. sz. Az 1939. évi szeptember hó 2. napjával igénybevett kivételes hatalom meghosszabbításának közhírré tétele.

187820/1939. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illeték, továbbá a fényüzési és forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása.

## Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

**Magyar Jogi Szemle.** (XXI. évfolyam 1. és 2. számok.). Az 1. számban cikkeket irtak Lak József dr. Az argumentum a contrario elemzése, Megyesy Ágoston dr. Az alkalmazottak joglemondásának érvényesítése, V. I. dr. A zsidótörvény 1. §-ának helyes értelmezése, Horváth Károly dr. pedig A sajtóhelyreigazítási jogról címek alatt. A Szemle, Irodalom és Előadások rovatok közleményeit hozza még ez a szám, míg 2. számként külön a különböző joggyakorlati füzetek jelentek meg.

**Illetékügyi Közlöny.** (XV. évfolyam 1. és 2. szám). A 2. szám Puky Endrének, a közigazgatási bíróság elnökének évnitó beszédéből közöl részletet. Ebben az alsófokú közigazgatási bíróságok felállítását ha nem is a közigazgatási bíróság tehermentesítésének kizárólagos indokából, de azért, hogy az eddig bírói jogvédelmet nélkülöző minél több vitás közigazgatási ügy bírói döntés alá bocsáttassék, feltétlenül helyesli. Az évnitó beszéd különben adatokat szolgáltat a közigazgatási bíróság ügy hátralékának feldolgozására nézve. 1936-ban a hátralék volt 43197 ügydarab, ez 1937 végén 37522-re, 1938 végén pedig 26462-re, tehát majdnem a felére csökkent, míg 1939. év végén 22198 ügydarab volt a hátralék a beérkezett 54473 ügydarabból s az elmúlt évi fent kitüntetett hátralékból. — A közlöny 1. számaként különben az Illetékügyi Joggyakorlat 1939. évfolyamának tárgymutatója jelent meg.

## Joggyakorlat.\*

### Magánjog

1. A házastársak közös végrendelete azt a kitévelt tartalmazza, hogy a felek közös végrendeletüket kölcsönösen kötelezőnek jelentik ki. Ennek a kijelentésnek helyes értelmezése az, hogy ezzel a végrendeletkező házaspár egymás irányában kölcsönösen lemondtak a közös végrendeletbe foglalt saját rendelkezésük visszavonásának vagy megmásításának jogáról. Vagyis, hogy a felek a közös végrendeletben tett rendelkezéseiket egyoldalúan vissza nem vonhatják, azt nem módosíthatják, mindezt csak újabb közös elhatározással tehetik meg. Mindezzel a közös végrendelet az öröklési szerződés jellegét öltötte fel. (K. P. I. 3114/1939.).

2. A tulajdonostársnak beleegyezése nélkül arra való kötelezése, hogy osztály céljából építkezzék, ráfizessen vagy csak nagy költséggel fenntartható s nehezen értékesíthető épületet osztályrészébe elfogadjon, a természetben való megosztásnál is figyelembe veendő méltányossággal nyilván ellentétben áll, miért is abból, hogy a természetben való megosztásnak a perben felmerült módjai a részesekre ilyen terhet rónának, helyesen lehet következtetni arra, hogy a kérdéses lakóházzal és gazdasági épületekkel beépített beltelekre a tulajdonközösség eldarabolás útján célszerűen és méltányosan, vagyis egyik vagy másik tulajdonostárs hátránya nélkül a közös ingatlan gazdasági jellegénél, beépítettségénél és fekvésénél fogva nem szüntethető meg. (K. P. V. 4529/1939.).

3. Meghatározott ingóságok természetben való kiadásának biztosítására bekebelezett biztosítéki jelzálogjog, mert ily tartalmú követelés biztosítására az 1927:XXXV. t.-c. 7. §-a szerint jelzálogjogot alapítani nem lehet az anyagi jog szerint érvénytelen. (K. Pk. V. 2244/1939.).

4. A pótvégrendeletnek az előző végrendelet fenntartására utaló ren-

\* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap” és a „Magyar Jogi Szemle” című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékügyi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny” című szaklap közlései nyomán.

delkezése nem pótolhatja az előző végrendelet érvényességi kellékeinek hiányát, mivel azonban a pótvégrendelet csak az alapvégrendelet tárgyain szolgáltató ingatlant meghaladó vagyron felől rendelkezett, a pótvégrendeletnek az ingatlanokra vonatkozó rendelkezése nem vonatkozatható az alapvégrendeletben már elhagyományozott ingatlanokra. (Az alapvégrendelet közjegyző előtt készült s erről a per rendjén megállapítást nyert, hogy valótlán a záradékba foglalt az a tanúsítás, hogy örökhagyó a végrendeletet felolvasás után akarataival megegyezőnek nyilvánította. A bíróság ez okból az alapvégrendeletet jogerősen érvénytelennek nyilvánította.) (K. P. I. 2599/1939.).

5. *Valamely okiratba foglalt megállapodás és az annak eredményeként létrejött ügylet nem a felek jogi minősítésének, hanem azok megállapodásának megfelelően bírálendő el.* Már pedig a periratokhoz csatolt okirat tartalmából nyilvánvaló, hogy a felek kétségtelen akarata valójában arra irányult, hogy az okiraton felsorolt felperesi vagyontárgyak mindaddig, amíg az alperesek befektetéséből származó követeléseik kielégítést nem nyernek, az alperesek részére fedezetül (biztosítékul) szolgálnak. A fedezetül való lekötés a biztosítékra jogosult javára zálogjogot ad, minélfogva a biztosítékra jogosultat megilleti ugyan az a jog, hogy a zálogul lekötött vagyontárgyakból követelése erejéig magának kielégítést szerezhessen, de amennyiben a kielégítés rendjén a követelés teljes kifizetést nyer, a netán befolyó többletet az adósnak kiadni tartozik. Közömbös ilyen tényállás mellett az, hogy az okirat tulajdonba adásról tesz említést, mert ez alatt csak a zálog tárgyak birtokba adása értendő. Ezek szerint tehát arról, hogy alperesek annál fogva, mert a fedezetül lekötött vagyontárgyak értéke követelésüket többszörösen meghaladja, ingyenes vagyoni előnyhöz jutnának, szó sem lehet, így pedig a kizsákmányolás egyik fogalmi kelléke fenn nem forog. (K. P. IV. 3513/1939.).

6. A kir. Kúria a *közös fiókvégrendeletnek* vitás intézkedését ugyanabban a nyilatkozatban foglalt nyilatkozat alapján úgy értelmezi, hogy az örökhagyó szülők a gyermekeikhez intézett kérelmükkel együtt tett kijelentéseikben kifejezésre juttatták a kérelem teljesítésére vonatkozó végakarataikat. Ilyen értelmezésre alapot ad az, hogy örökhagyók kérelmük indokolásaként a kérelem fogalmánál nyomatékosabb kifejezéssel „kivánságuk“-nak jelentették ki, hogy az a vagyron, amely utánuk gyermekeikre hárulni fog, a családban maradjon és idegen kezekbe ne kerüljön. Majd pedig ennek a kivánságuknak megfelelő „felkérés“ után külön hívták fel gyermekeiket kivánságuk teljesítésére a meghagyással rendszerint egyértelműen használt ezekkel a szavakkal: „elvárjuk gyermekeinktől, hogy ezen kivánságunkat teljesíteni is fogják“. A szülők végintézkedésének más értelmezésére nem ad alapot az a körülmény, hogy végrendeleteiket kir. közjegyző foglalta írásba és hogy azok alkotásánál ügyvéd is közreműködött. A polgári jogok határozatának tárába felvett 578. számú elvi határozat szerint ugyanis a végrendelet a végrendeletben kinevezett örökös kérelem alapján is kötelezheti a szándékolt utóöröklés megvalósítása céljából teendő intézkedésre. A végrendelet jogtudó szövegezői tehát a felkérés szót éppen a joggyakorlat ismeretében is használhatták az örökhagyók kötelező akaratnyilvánításának kifejezésére. Az örökhagyó szülőknek gyermekeikhez intézett kérelem alakjában tett intézkedését tehát joghatállyal kötelező óhajnak, meghagyásnak kell értelmezni. (K. P. I. 2256/1938.).